

Carlos Drummond de Andrade

Δεκάξι Ποιήματα

μετάφραση από τα πορτογαλικά: Αντρέας Παγουλάτος

ΑΜΕΡΙΚΗ

Δεν είμαι παρά ένας άνθρωπος.
Ένας μικρός άνθρωπος, στην όχθη ενός ποταμού.
Βλέπω τα νερά που κυλούν, και δεν τα καταλαβαίνω.
Ξέρω μόνο ότι νύχτωσε αφού με καλούν απ' το σπίτι μου.
Είδα ότι ξημερώνει αφού λαλούν τα κοκόρια.
Πώς θα μπορούσα να σε καταλάβω, Αμερική;
Πολύ δύσκολο είναι.

Περνάω το χέρι στα μαλλιά μου που θ' ασπρίσουν.
Το πρόσωπό μου δείχνει κάποια εμπειρία.
Το χέρι μου που τόσα έγγραψε, δεν ξέρει, όμως, να διηγείται!
Κι ούτε το στόμα μου ξέρει.
Τα μάτια μου, αυτά γνωρίζουν – και σιωπούν.
Αχ!, Αμερική, άκου με που αναστενάζω.
Γλυκός αναστεναγμός, που βγαίνει στον αέρα.

Κάποιους ανθρώπους θυμάμαι που μ' ακολουθούσαν και σήμερα δεν
μ' ακολουθούνε πια.
Είναι άσκοπο να τους φωνάξω: ο άνεμος, οι αρρώστιες, ο απλός χρόνος
σκορπίσαν τους παλιούς μου αυτούς φίλους σε μικρά νεκροταφεία της υπαίθρου,
πίσω απ' τις βουνοσειρές ή μες στη θάλασσα.
Αυτοί θα με βοηθούσανε, Αμερική, τη στιγμή αυτή
με όλο αγάπη δειλή συνομιλία.

Αχ! γιατί να μιλώ για βουνοσειρές κι ωκεανούς!
Είμαι τόσο μικρός (δεν είμαι παρά ένας άνθρωπος)
και δεν γνωρίζω αληθινά παρά τη γενέθλια γη μου,
δυο ή τρία βόδια, το δρόμο της αγροικίας,
κάποιους στίχους που διάβασα εδώ και καιρό, κάποια πρόσωπα που παρατήρησα.
Τίποτα δεν αφηγούμαι για τον αέρα και το νερό, το ορνικό και το φύλλο,
βαθιά αγνώω την ανθρώπινη φύση
και πιστεύω ότι δεν πρέπει να μιλάμε για όλα αυτά.

Στην Ιταμπίρα αρχίζει μια οδός και θα τελειώσει στην καρδιά μου.
Απ' την οδό αυτή περνούν οι γονιοί μου, οι θειοί μου, η νέγρα που μ' έχει
μεγαλώσει.

Περνά ακόμα ένα σχολειό –ο άτλας– ο κόσμος μ' όλα του τα χρώματα.
Γνωρίζω πως υπάρχουν χώρες βιολετί, νησιά άσπρα, ακρωτήρια γαλάζια.
Η γη είναι πιο χρωματιστή απ' ό,τι στρογγυλή, χαράχτηκαν τα ονόματα
με κίτρινο, με κόκκινο, με μαύρο στο σταχτί φόντο της παιδικής μου ηλικίας.
Αμερική, συχνά ταξίδεψα μέσα στα χρώματά σου.
Πάντα χανόμουν, εύκολο δεν ήταν να γυρίσω.
Το πλοίο ήταν μες στην κάμαρή μου.
Και πώς περιστρεφόταν!

Λίγο λίγο μαραθήκαν τα χρώματα, δεν μένει παρά ο σκοτεινός τόνος μες στο
σκοτεινό κόσμο.

Στην Ιταμπίρα αρχίζει μια οδός, που θα τελειώσει οπουδήποτε στη γη.
Απ' την οδό αυτή περνούν Κινέζοι, Ινδιάνοι, Νέγροι, Μεξικάνοι, Άραβες,
Ουρουγουανοί.

Τα βιαστικά τους βήματα ηχούν στην πέτρα,
ηχούνε μέσα μου.
Απ' όλους πατημένος, πώς να χαμογελάσω, πώς να ζητήσω να 'ναι ευτυχισμένοι;
Δεν είμαι παρά μια οδός
μέσα σε μια μικρή πόλη των Μίνας,
ταπεινός δρόμος της Αμερικής.

Ευτυχώς που έπεσε η νύχτα: πιο εύκολο είναι να συνομιλάς τη νύχτα.
Πολλές λέξεις δεν χρειάζεται να λέγονται.
Μες στο καταφύγιο η αδιόρατη κίνηση των χειλιών, και πάνω απ' όλα
υπάρχει σιωπή,
ελαφριά μυρωδιά από χόρτα, λιγότερη σκληράδα μες στα πράγματα,
κιθάρες που ανεβαίνουν μέχρι τη σελήνη και τραγουδούν καλύτερα από μένα.

Τραγουδά ένα τραγούδι
με κιθάρα ή με μπάντζο,
με σφιγμένα τα δόντια,
με μισάνοιχτη ψυχή,
μην τραγουδάς τη μνήμη
του καιρού που είναι πιο βαθιά
όταν δεν υπήρχε
ούτε σπίτι ούτε ζώα
κι όλα ήταν ποταμός,
ήταν κόμπρα και ιαγουάρος,
δεν υπήρχε ούτε φανάρι

κι ούτε διαμάντι,
 τίποτα δεν υπήρχε.
 Μονάχα ο πρώτος σκύλος,
 στον άνθρωπο αντίκρυ,
 οσμίζοντας το μέλλον.
 Οι δυο κοιτάζονται προσεκτικά,
 κρίνονται, ζυγιάζονται,
 κι η βουβή τρυφεράδα
 διώχνει τη μοναξιά.
 Τραγουδά ένα τραγούδι
 μέσα στην έρημη ήπειρο,
 χαμηλά, χωρίς παραφορά.
 Κοίτα στη γωνιά της φωτιάς
 ανθρώπους καθισμένους στις φτέρες τους
 που προσμένουν την τροφή τους.
 Πώς φυτρώνει η γενειάδα τους,
 Πόσο ροζιασμένα είναι τα χέρια τους,
 μαύρα από την κούραση.
 Τραγουδά τη στήλη των μάγιας,
 Προσενχήσου στο θεό του καλαμποκιού
 Βυθίσου μέσα στ' όνειρο
 που είναι πριν από τις τέχνες,
 όταν distάζει η μορφή
 να δημιουργηθεί.
 Τραγουδά τα στοιχεία
 αναζητώντας τη μορφή.
 Αυτή την ώρα η ζωή
 διαλέγει μια παρουσία.
 Κοίτα: μια πόλη.
 Ποιος την είδε να γεννιέται;
 Ο ύπνος των ανθρώπων,
 μετά από τόση προσπάθεια
 το κρύο έχει του θανάτου.
 Μην πας να τους ξυπνήσεις,
 αν τύχει και κοιμώνται.

Τόσες πόλεις στον άτλαντα... Καμιά, ωστόσο, δεν είναι χίλιων χρόνων.
 Κι οι πιο νέες, τι κρίμα: δεν είναι πάντα οι πιο όμορφες.
 Πώς να χτίσεις μια πόλη; Με ποια στοιχεία να την υφάνεις; Πόσες εστίες θα έχει;
 Κανείς δεν ξέρει ποτέ, οι πόλεις μεγαλώνουν,
 βυθίζονται μέσα στην εξοχή, εμφανίζονται ξανά.
 Ο χρυσός τους δίνει μορφή και τις διαλύει: μένουν χρυσά θυματήρια.

Να τα βλέπεις όλα αυτά από ψηλά: τη γέφυρα που πάνω της περνούν στρατιώτες
(που πάνε να συντρίψουν την τελευταία επανάσταση):

Το σημείο όπου αλλάζουν άλογο· το σταυρό που σημαδεύει τον τόπο
συνάντησης των ηρώων·

Τη μικρή βιοτεχνία κατέλων· την καθηγήτρια με τις φακίδες...

Αυτά τα κομμάτια σου, Αμερική, έσπασαν μες στα χέρια μου.

Το τρομαγμένο παιδί
δεν ξέρει να τα μαζέψει.

Μου διηγήθηκαν πως υπάρχουν ακόμα έρημοι.

Και θλιμμένα φυτά, μπερδεμένα ζώα, όχι ολότελα καθορισμένα.

Μερικοί άντρες πάνε από χώρα σε χώρα αναζητώντας ένα σπάνιο μέταλλο
ή μοιράζοντας λέξεις.

Μερικές γυναίκες είναι τόσο απεγνωσμένα όμορφες που
είν' αδύνατον να μη φας τα πορτρέτα τους και να μην
τις κηρύξεις δαιμόνισσες.

Υπάρχουν φωνές στο ραδιόφωνο και στο εσωτερικό των δέντρων,
τηλεγραφήματα, γραμμόφωνα και πυροβολισμοί.

Τι θόρυβος μέσα στη νύχτα,
τι μοναξιά!

Αυτή η μοναξιά της Αμερικής... Έρημος και μεγαλούπολη που παραφυλά η
μια την άλλη.

Φωνές του αποικιακού καιρού αναφαίνονται μες στα σύγχρονα τραγούδια,
ο άνθρωπος στην όχθη του Ποταμού Σαν Φρανσίσκο
– αυτός ο σιωπηλός άνθρωπος, μες στο στερόν βραδινό φως,
δίπλα στο μεγαλόπρεπο κεφάλι του αλόγου της πλώρης, ακίνητος
παρατηρεί σ' ένα κομμάτι εφημερίδας την ηκραιστειακή γιάρα* του Μπρόντγουεϊ.
Το αίσθημα του δάσους και της νήσου
Θα διαρκέσει μέχρι και στα παιδιά μου που δεν ξύπνησαν ολότελα
Και φοβούνται τη νύχτα, το διάστημα και το θάνατο.

Μοναξιά για χιλιάδες κορμιά μες στα σπίτια, τα ορυχεία, τον αέρα.

Μα από κάθε στήθος γεννιέται ένας αβέβαιος, γλομός έρωτας,
αδέξια αναζήτηση του χεριού, επιθυμία να βοηθήσεις,
γράμμα σταλμένο απ' το ταχυδρομείο, ο ύπνος που είναι δύσκολο να 'ρθεί,
γιατί πάνω στην ηλεκτρική καρέκλα ένας άνθρωπος (που δεν τον ξέρουμε) πέθανε.

* Σειρήνα.

Άρα, είναι δυνατόν να μοιράσω τη μοναξιά μου, να την κάνω ένα μέσο γνώσης.
 Άρα, μοναξιά είναι λέξη ερωτική.
 Δεν είναι πια ένα έγκλημα, ένα βίτσιο, μια προσγείωση των πραγμάτων.

Προσηλώνει στον καιρό τη μνήμη,
 ή το προαίσθημα, ή τη ζήλια,
 άλλων ανθρώπων που, με τα πόδια, με τ' άλογο, μ' αεροπλάνο ή με πλοίο,
 διασχίζουν τους δρόμους σου Αμερική.

Αυτοί οι άνθρωποι είναι σιωπηλοί, μα χαμογελούν απ' την τόσο
 καθυποταγμένη οδύνη τους.

Δεν είμαι παρά το χαμόγελο
 στο πρόσωπο ενός ανθρώπου σιωπηλού.

* * *

KANTPIAIA

Ο Ζουάο αγάπαγε την Τερέζα που αγάπαγε τον Ραΐμόντο
 που αγάπαγε την Μαρία που αγάπαγε τον Ζοακίμ που αγάπαγε τη Λίλι
 που δεν αγάπαγε κανέναν.

Ο Ζουάο έφυγε στις Ηνωμένες Πολιτείες, η Τερέζα έγινε καλόγρια,
 ο Ραΐμόντο σκοτώθηκε σ' ένα δυστύχημα, η Μαρία έμεινε γεροντοκόρη,
 ο Ζοακίμ αυτοκτόνησε και η Λίλι παντρεύτηκε με τον Ζ. Πίντο Φερνάντεζ
 που αυτός δεν πήρε μέρος στην ιστορία.

* * *

ΤΟ ΒΟΔΙ

Μοναξιά του βοδιού στον κάμπο,
 Μοναξιά του ανθρώπου στο δρόμο!
 Ανάμεσα σ' αυτοκίνητα, τρένα, τηλέφωνα,
 Ανάμεσα σε κραυγές, η βαθιά ερημιά.
 Μοναξιά του βοδιού στον κάμπο,
 Χιλιάδες που υποφέρετε χωρίς κατάρα!
 Αν είναι νύχτα ή ήλιος, είναι αδιάφορο,
 Σπάει το σκοτάδι με τη μέρα.
 Μοναξιά του βοδιού στον κάμπο,
 Άνθρωποι που λυγίζουν σιωπηλοί!
 Η πόλη είναι ανεξήγητη
 και τα σπίτια δεν έχουν έννοια καμιά.

Μοναξιά του βοδιού στον κάμπο!
 Το πλοίο-φάντασμα περνά
 σιωπηλά στο γεμάτο δρόμο.
 Αν μια καταγίδα από έρωτα ξεσπούσε!
 Τα χέρια ενωμένα, η ζωή σωσμένη...
 Μα ο καιρός είναι ακλόνητος. Το βόδι είναι μόνο.
 Στον τεράστιο κάμπο ο πύργος του πετρελαίου.

* * *

ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Στη μέση του δρόμου υπήρχε μια πέτρα
 υπήρχε μια πέτρα στη μέση του δρόμου
 υπήρχε μια πέτρα
 στη μέση του δρόμου υπήρχε μια πέτρα.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω το γεγονός αυτό
 στη ζωή των τόσο κουρασμένων μου αμφιβληστροειδών.
 Ποτέ δεν θα ξεχάσω πως στη μέση του δρόμου
 υπήρχε μια πέτρα
 υπήρχε μια πέτρα στη μέση του δρόμου
 στη μέση του δρόμου υπήρχε μια πέτρα.

* * *

ΜΕΓΑΛΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Όχι η καρδιά μου δεν είναι μεγαλύτερη απ' τον κόσμο
 Είναι πολύ μικρότερη
 Μέσα της δεν χωρούν ούτε οι λύπες μου
 Γι' αυτό μ' αρέσει τόσο να με διηγούμαι.
 Γι' αυτό με διαθέτω
 Γι' αυτό με κραυγάζω,
 γι' αυτό συχνάζω στις εφημερίδες, εκτίθεμαι σκληρά στα βιβλιοπωλεία:
 όλα τα χρειάζομαι.
 Ναι, η καρδιά μου είναι πολύ μικρή.
 Μονάχα τώρα βλέπω πως μέσα της δεν χωρούν οι άνθρωποι.
 Οι άνθρωποι είναι εκεί έξω, είναι στο δρόμο.
 Τεράστιος είναι ο δρόμος. Πιο μεγάλος, πολύ πιο μεγάλος απ' ό,τι περίμενα
 Μα ούτε ο δρόμος δεν χωρά όλους τους ανθρώπους.
 Ο δρόμος είναι μικρότερος απ' τον κόσμο.

Ο κόσμος είναι μεγάλος.
 Ξέρεις πόσο μεγάλος είναι ο κόσμος.
 Γνωρίζεις τα πλοία που μεταφέρουν πετρέλαιο και βιβλία κρέας και μπαμπάκι

Δες τα διαφορετικά χρώματα των ανθρώπων,
 τις διαφορετικές λύπες των ανθρώπων,
 ξέρεις πόσο δύσκολο είναι να τα υποφέρεις όλ' αυτά, να τα στοιβάξεις
 όλ' αυτά σ' ένα μόνο ανθρώπινο στήθος... χωρίς να συντριβεί.
 Κλείσε τα μάτια και ξέχασε
 Άκου το νερό στα τζάμια,
 τόσο ήρεμο! όλα θα τα πλημμυρίσει...
 Θα ξαναγεννηθούν οι πλημμυρισμένες πόλεις;
 Οι πνιγμένοι άνθρωποι – θα γυρίσουν:
 Η καρδιά μου δεν ξέρει.
 Ηλίθια, γελοία κι εύθραυστη είναι η καρδιά μου.
 Μόνο τώρα ανακαλύπτω
 πόσο είναι θλιβερό ν' αγνοώ κάποια πράγματα.
 (Μέσα στη μοναξιά του ατόμου
 ξέμαθα τη γλώσσα
 που μ' αυτή επικοινωνούν οι άνθρωποι).
 Άλλοτε άκουγα τους αγγέλους,
 τις σονάτες, τα ποιήματα, τις παθιασμένες εξομολογήσεις.
 Ποτέ δεν άκουγα φωνή ανθρώπου.
 Αλήθεια είμαι πολύ φτωχός.
 Άλλοτε ταξίδευα
 σε χώρες φανταστικές, όψεις από κατοικίες,
 σε νησιά χωρίς προβλήματα, αν και εξαντλητικά και καλώντας στην αυτοκτονία.
 Οι φίλοι μου ήταν τα νησιά
 Νησιά καταστρέφουν τον άνθρωπο.
 Στο μεταξύ κάποιοι γλιτώσαν και
 βρήκαν την είδηση
 ότι ο κόσμος, ο μεγάλος κόσμος μεγαλώνει κάθε μέρα,
 στη φωτιά ανάμεσα και τον έρωτα.
 Τότε, κι η καρδιά μου μπορεί να μεγαλώσει.
 Στον έρωτα ανάμεσα και τη φωτιά,
 στη ζωή ανάμεσα και τη φωτιά,
 η καρδιά μου μεγαλώνει δέκα μέτρα κι εκρήγνυται.
 – Μελλοντική ζωή! εμείς θα σε δημιουργήσουμε.

* * *

ZOZE

Και τώρα, Ζοζέ;
Η γιορτή τέλειωσε,
το φως έσβησε,
ο λαός χάθηκε,
η νύχτα ψύχρανε,
και τώρα, Ζοζέ;
και τώρα, εσύ;
εσύ που 'σαι χωρίς όνομα,
που κοροϊδεύεις τους άλλους,
εσύ που φτιάχνεις στίχους,
που αγαπάς, που διαμαρτύρεσαι;
και τώρα, Ζοζέ;

Να 'σαι χωρίς γυναίκα,
να 'σαι χωρίς μιλιά,
να 'σαι χωρίς στοργή,
δεν μπορείς πια να πεις,
δεν μπορείς πια να καπνίσεις,
να φτύσεις πια δεν μπορείς,
η νύχτα ψύχρανε,
η μέρα δεν ήρθε,
το τραμ δεν ήρθε,
το γέλιο δεν ήρθε,
δεν ήρθε η ουτοπία
και όλα τέλειωσαν
και όλα έφυγαν
και όλα χάλασαν,
και τώρα, Ζοζέ;

Και τώρα, Ζοζέ;
ο γλυκός σου λόγος,
η πυρετική σου στιγμή,
η λαιμαργία κι η νηστεία σου,
η βιβλιοθήκη σου,
η εξόρυξη του χρυσού σου,
το γυάλινο κοστούμι σου,
η ασυναρτησία σου,
και τώρα, Ζοζέ;

Με το κλειδί στο χέρι;
θέλεις ν' ανοίξεις την πόρτα,

δεν υπάρχει πόρτα·
 θέλεις να πεθάνεις στη θάλασσα,
 μα η θάλασσα ξεράθηκε·
 θέλεις να πας στις Μίνας,
 οι Μίνας δεν υπάρχουν πια.
 Ζοζέ, και τώρα;

Αν ούρλιαζες,
 αν αναστέναζες,
 αν έπαιζες
 το βιεννέζικο βαλς,
 αν κοιμόσουν,
 αν κουραζόσουν,
 αν πέθαινες...
 Μα δεν πεθαίνεις,
 εσύ είσαι βράχος, Ζοζέ!

Μονάχος στο σκοτάδι,
 τι λυκάνθρωπος,
 χωρίς θεογονία,
 χωρίς τοίχο γυμνό
 για ν' ακουμπήσεις,
 χωρίς άλογο μαύρο
 να φύγεις με καλπασμό,
 εσύ περπατάς, Ζοζέ!
 Ζοζέ, πού πας;

* * *

ΕΝΩΜΕΝΑ ΧΕΡΙΑ

Δεν θα 'μαι ο ποιητής ενός ξεπερασμένου κόσμου.
 Ούτε θα τραγουδώ το μελλοντικό κόσμο.
 Είμαι φυλακισμένος στη ζωή και βλέπω τους συντρόφους μου.
 Είναι σιωπηλοί μα τρέφουν μεγάλες ελπίδες.
 Ανάμεσά τους, συλλογίζομαι την τεράστια πραγματικότητα.
 Το σήμερα είναι τόσο μεγάλο, δεν θα χωριστούμε.
 Δεν θα χωριστούμε πολύ, πάμε με χέρια ενωμένα.
 Δεν θα 'μαι ο τραγουδιστής μιας γυναίκας, μιας ιστορίας,
 δεν θα λέω τους αναστεναγμούς του απόβραδου, το τοπίο που φαίνεται απ' το παράθυρο,
 δεν θα μοιράζω ναρκώσεις ή γράμματα αυτοκτονίας,

δεν θα φύγω στα νησιά ούτε θα μ' απαγάγουνε σεραφίμ.
 Ο χρόνος είναι η ύλη μου, ο σημερινός χρόνος, οι σημερινοί ανθρωποι,
 Η σημερινή ζωή.

* * *

Ο ΕΠΙΖΩΝ

Αδύνατον να συνθέσω ένα ποίημα σ' αυτό το σημείο εξέλιξης της ανθρωπότητας.
 Αδύνατον να γράψω ένα ποίημα –έστω και μια γραμμή– αληθινής ποιήσης.
 Ο τελευταίος τροβαδούρος πέθανε το 1914.
 Είχε ένα όνομα που κανείς δεν θυμάται πια.

Υπάρχουν μηχανές τρομερά πολύπλοκες για τις πιο απλές ανάγκες.
 Αν θες να καπνίσεις ένα πούρο ξεκούμπωσε ένα κουμπί σου.
 Παλιά ξεκουμπώνονται με ηλεκτρισμό.
 Ο έρωτας γίνεται με χωρίς καλώδιο.
 Δεν χρειάζεται στομάχι για την πέψη.

Ένας σοφός δήλωσε στην Εφημερίδα πως ακόμη λείπουν
 πολλά για να φτάσουμε σ' ένα λογικό πολιτιστικό επίπεδο.
 Μα ως τότε, θα 'χω πεθάνει.

Οι ανθρωποι δεν βελτιώνονται
 Και σκοτώνονται σαν χοριοί.
 Οι ηρωικοί χοριοί ξαναγεννιούνται.
 Μη κατοικήσιμος, ο κόσμος έχει όλο και πιο πολλούς κατοίκους.
 Και αν τα μάτια ξαναμάθαιναν να κλαίνε θα γινόταν ένας δεύτερος κατακλυσμός.

* * *

ΠΟΙΗΣΗ

Ξόδεψα μια ώρα να σκέφτομαι ένα στίχο
 που δεν θέλει η πένα μου να γράψει.
 Και όμως βρίσκεται εδώ μέσα
 ανήσυχος, ζωντανός.
 Βρίσκεται εδώ μέσα
 και δεν θέλει να βγει.
 Αλλά η ποίηση της στιγμής αυτής
 πλημμυρίζει ολόκληρη τη ζωή μου.

* * *

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Τρία αγοράκια και δυο κοριτσάκια,
ανάμεσά τους ένα ακόμη στην κούνια.
Η μαύρη μαγείρισσα, η μιγάδα υπηρέτρια,
ο παπαγάλος, ο γάτος, ο σκύλος,
οι χοντρές κότες στο μικρό λαχανόκηπο
κι η γυναίκα που ασχολείται με όλα.

Η ξαπλώστρα, το κρεβάτι, η τραμπάλα
το τσιγάρο, η δουλειά, η προσευχή,
η γκοϊαβόπαστα γλυκό της Κυριακής,
η οδοντογλυφίδα στα ευχαριστημένα δόντια,
το βραχνό γραμμόφωνο όλη τη νύχτα
κι η γυναίκα που ασχολείται με όλα.
Ο τοκογλύφος, ο γαλατάς, ο άραβας,
ο γιατρός μια φορά το μήνα,
το λαχείο όλες τις βδομάδες
λευκό! μα η ελπίδα πάντα πράσινη.
Η γυναίκα που ασχολείται με όλα
κι η ευτυχία.

* * *

ΔΕΝ ΣΥΝΕΒΗ

Συνέβη;
Μικροσκοπικές αιωνιότητες
φαγωμένες απ' τα πιο μικρά ρολόγια
αντηχούν στο σπηλαιώδη νου.

Όχι, κανείς δεν πέθανε, κανείς δεν δυστύχησε.
Το χέρι –το χέρι σου, τα χέρια μας–
τραχιά, έχουν την αρχαία ζέστα
από τότε που είμαστε ζωντανοί. Είμαστε;

Τώρα είμαστε πιο ζωντανοί από ποτέ.
Ψέμα, είμαστε σώοι.
Τίποτε, απ' όσα ένωθα, δεν συνέβη πραγματικά
Είν' αυταπάτη πως όλα είχαν συμβεί.

* * *

ΑΠΟΥΣΙΑ

Για πολύ καιρό σκεφτόμουν ότι η απουσία είν' έλλειψη.
 Και λυπόμουν, ο άσχετος, για την έλλειψη.
 Σήμερα δεν λυπάμαι γι' αυτήν.
 Δεν υπάρχει έλλειψη στην απουσία.
 Η απουσία είναι μια ύπαρξη μέσα μου
 Και τη νιώθω, άσπρη, τόσο ενωμένη,
 αγκαλιασμένη με τα μπράτσα μου,
 που γελώ, και χορεύω κι επινοώ
 χαρούμενα επιφωνήματα.
 Γιατί την απουσία, αυτή την αφομοιωμένη απουσία,
 Κανείς δεν την κλέβει πια από μένα.

* * *

ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ

Πάμε, μην κλαις
 Τα παιδικά χρόνια χάθηκαν
 Τα νιάτα χάθηκαν
 Μα η ζωή δεν χάνεται.

Ο πρώτος έρωτας πέρασε
 Ο δεύτερος έρωτας πέρασε
 Ο τρίτος έρωτας πέρασε
 Μα η καρδιά συνεχίζει.

Έχασες τον καλύτερό σου φίλο.
 Δεν έκανες κάποιο ταξίδι.
 Δεν κατέχεις σπίτι, πλοίο, γη.
 Μα έχεις ένα σκύλο.

Κάποια σκληρά λόγια,
 μ' ευγενική φωνή, σου ανοίξαν πληγές.
 Ποτέ, ποτέ δεν επούλώθηκαν.
 Μα και το χιούμορ:

Η αδικία δεν τελειώνει.
 Στη σκιά του κάλπικου κόσμου
 μονομούρισες μια δειλή διαμαρτυρία
 Μα θα γίνουν κι άλλες.

Τελικά, θα 'πρεπε να ριχτείς,
Μια για πάντα, στα νερά.
Είσαι γυμνός στην παραλία, στον αέρα...
Κοιμήσου, γιε μου.

* * *

ΧΑΡΤΙ

Κι όλα όσα σκέφτηκα
κι όλα όσα είπα
κι όλα όσα μου αφηγήθηκαν
ήταν χαρτί.

Κι όλα όσα ανακάλυφα
αγάπησα
μίσησα:
χαρτί.

Χαρτί όσα είχα μέσα μου
και μες στους άλλους, χαρτί
δημοσιογραφικό
ταπετσαρίας
περιτυλίγματος
χαρτί από χαρτί
χαρτί πεπιεσμένο.

* * *

ΑΓΑΠΗ

Τι μπορεί ένα πλάσμα παρά,
ανάμεσα σε πλάσματα, ν' αγαπά;
ν' αγαπά και να ξεχνά,
ν' αγαπά και να κακαγαπά,
ν' αγαπά, να ξαγαπά, ν' αγαπά;
πάντα κι ως και με γυάλινα μάτια, ν' αγαπά;

Τι μπορεί, ρωτώ, η ερωτευμένη ύπαρξη,
μονάχη, σε οικουμενική περιστροφή, παρά

να περιστρέφεται κι αυτή, και ν' αγαπά;
 ν' αγαπά ό,τι φέρνει η θάλασσα στην αμμουδιά,
 κι ό,τι θάβει, κι ό,τι, μες στη θαλασσινή αύρα,
 είναι αλάτι, ή ανάγκη για έρωτα, ή απλό άγχος;

Ν' αγαπάς επίσημα τα φοινικόδεντρα της ερήμου,
 ό,τι είναι λύτρωση ή υπομονετική λατρεία,
 και ν' αγαπάς το αφιλόξενο, το τραχύ,
 ένα βάζο χωρίς λουλούδι, ένα έδαφος από σίδηρο,
 και τ' αδρανή στήθη, κι ένα δρόμο που είδες στ' όνειρο, κι ένα αρπακτικό πουλί.

Το πεπρωμένο μας αυτό: έρωτας χωρίς υπολογισμούς,
 που μοιράζουν τα δόλια ή μηδαμινά πράγματα,
 απεριόριστο δώρισμα για μια τέλεια αγνωμοσύνη,
 και στο κενό κοχύλι του έρωτα η υπομονετική φοβισμένη
 αναζήτηση για όλο και περισσότερη αγάπη.

Ν' αγαπάμε την ίδια την έλλειψη αγάπης, και στην ξηρασία μας
 ν' αγαπάμε το υπόγειο νερό, το σιωπηρό φιλί, και την άπειρη δίψα.

* * *

ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΗ ΓΗ, ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ

Πέρα απ' τη Γη, πέρα απ' τον Ουρανό,
 στο εφαλτήριο του απείρου των αστεριών,
 στην τροχιά των άστρων.
 στη μανόλια των νεφελωμάτων.
 Πέρα, πολύ πέρα από το ηλιακό σύστημα,
 ως εκεί που φτάνουν η σκέψη κι η καρδιά,
 πάμε!
 πάμε να κλίνουμε
 το θεμελιακό ουσιαστικό ρήμα,
 το υπερβατικό ρήμα, πάνω απ' τις γραμματικές
 κι από το φόβο και το χρέμα και την πολιτική,
 το ρήμα πανταγαπώ,
 το ρήμα πληθαγαπώ,
 αιτία να υπάρξεις και να ζεις.